Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР- эй Верховно Соведэй Президиумэй орган

1940 оной МАЙН 11
Суббота
№ 107 (3108)

Сэн 10 мүнгэ.

Майн 15-да хүдөөажахын Бүхэсоюзна выставка нээгдэхэнь

1940 оной майн 15-да, үдэрэй 2 часта, Хүдөөажахын Бүхэсоюзна Выставкын нээлгэ болохонь. Выставкын нээлгэ дээрэ Москвагай предприятинууд ба учреждениинүүдэй 5000 түлөөлэгшэд уригдаха байна. Мүн тэрэшэлэн областьнууд, хизаарнууд ба республиканууднаа ерэһэн эмхидэмэл бүхы экскурсантнууд уригдаха байна.

Майн 15-най үдэр 50000 билеэдүүд худалдагдана.

Монгол Арадай Республикын хүдэлмэришэд Выставка дээрэ

Москвада байһан, Монгол Арадай Республикын хүдэлмэришэдэй делегаци болбол майн 7 ной үдэр Хүдөөжахын Бүхэсоюзна Выставкые хараба.

Айлшад хадаа 2 часай туршо соо Выставкын территоритой ба зарим павильонуудтайнь ехэтэ һонирхон танилсабад.

НҮҮЖЭ ЕРЭГШЭДЫЕ АНХАРАЛААР ХҮРЕЭЛХЭ

ВКП(б)-эйн ЦК-гэй 1939 оной айн пленумэй историческа тог-олой ёһоор, Союзай центральна айонуудһаа, элбэг ехэ газартай айонуудта нүүлгэ эмхидхэгдээ.

һалбаран бадаржа байгаа манай рят-Монголдо хэдэн мянгаад илометрһээ—орденто Татарһаа ба рска областьһоо колхознигууд үжэ ерэбэ. Манай республика бол газар нютагай гайхамшаг алигуудые хүсэдөөр ашаглахын, хэ ороноо бүри бүхэжүүлхын үлөө сусаршагүйгөөр тэмэсэхые рэгшэдэй шэнэ отрядаар нэмэ. Эдэнэр,—нүүлгын хэрэгые ансал өөрын личнэ хэрэг бэшэ, арин бүгэдэарадай зорилго гэжэ дэдэг,—түрүү хүнүүд. Эгээ имэһээ, манай колхозууд ба олхознигууд болбол тэдэ нүүжэ эргшэдые халуунаар, өөһэдынгөө адүүнэртэл адаляар угтажа, түр- тубхинүүлхын, өөһэдынгөө абари инициативаа үргэнөөр игэрүүлхэ хэрэгтэнь алибүхы алалмжа ба дэмжэлгэнүүдые үүлнэ.

Нүүжэ ерэгшэдэй олонхинь колзно ажал дээрэ, илангаяа хабаи тарилгын ба малай түл аглгын үедэ үнэхөөр стахановаар хүдэлмэрилжэ, эрхим шэнүүдые харуулна.

Кяхтын аймагай, Калининай рэмжэтэ колхоз болбол урда жэлнүүдтэ хабарай тарилгые ходо оройтуулдаг, хүдэлмэришэй хүсөөр дутадаг байгаа. арин, энэ жэлдэ 20 гаран шэ колхознигууд — Татарска ССР-һээ эндэ нүүжэ ерээ. Тэдэнэр халуунаар угтагдаа, шухала условинуудаар хангагдаа. Калининай нэрэмжэтэ колхоз болбол линска гурбадугаар табанжэлэй гурбадахи хабарай тарилгые хүдэлмэриин 7 үдэр соо, агротехническэ заабаринуудай ёһоор хэдүүргэбэ. Нүүжэ ерэгшэд—хэд Заки Шарыпов, Шагит таутин, Абдул Зарипов, Галилин, Галимулла Рахматулин шэд тарилгын үедэ үдэрэйгөө рмые хоёр дахин хүртэр дүүргэ байгаа. Кяхтын аймагта эгшэд болбол нютагай оршомдалтай түргөөр танилсаад, э-таряанай үндэр баян ургаса раахын, малажалай ашаг үгэлэ дээшэлүүлхын тула социалистическэ соревнованида оролсоо.

ВКП(б)-эйн Кяхтын айком (секретарь орденто нүх. П. Леликов) Аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитет түрүүлэгшэнь нүх. Логушкин) бол нүүжэ ерэгшэдтэ һайн условинуудые хангаха тухайда хэдэн дахин зүбшэн хэлсэһэн ба зохихо хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байна.

Кяхтын аймаг болбол эртын тарилгые республика доторoo эгээ түрүүн дүүргэжэ, ВКП(б)-эйн Обкомой ба БМАССР-эй Совнаркомой дамжуулгын Улаан Тугые абаба.

Хориин аймагай, „Победа" колхоздо ерэгшэдэй дунда кузнецэй, механигай, слесариин, шоферой ба трактористын специальностьнуудтай Трофим Иванович Чайдак бии. Мүнөө, нүхэр Чайдак болбол колхозой автомашиные ремонтлоо, тарилга ба пар хахалалга дээрэ хүдөөажахын машина зэбсэгүүдэй һаадгүйгөөр хүдэлмэрилгые хангана. Үдэшэндөө, Трофим Васильевичында олон айлшад-колхознигууд сугларжа, Курскын ба Хориин колхозууд тухайда, сталинска эпохын жаргалта ажабайдал тухайда үни удаан хөөрэлдэдэг.

Селенгын аймагай, Тельманэй ба Заиграйн аймагай, Сталинай нэрэмжэтэ (Онохойн сельсоведэй) ба бусад колхозуудта ерэгшэд мүн лэ эршэмтэйгээр ажалланад.

Гэхэтэй хамта, зарим аймагуудай колхозуудта нүүжэ ерэгшэдтэ шухала услови мүнөө хүртэр хангаагүй байһан фактнууд бии.

Иволгын ба Заиграйн аймагуудта нүүжэ ерэгшэдэй зариманиинь байраар юундэ хангагданагүйб? Энэ асуудалда харюунь иимэ байна: дурсагдаһан аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол нүүжэ ерэгшэдтэ услови хангаха хэрэгые хүтэлбэрилнэгүй, хайша хэрэгээр хандана. Иволгын аймагта, нүүжэ ерэгшэдтэ зохихо услови хангалгые хүтэлбэрилхэ харюусалгата тусхайта нюур томилогдоогүй байна. Мүн тэрэшэлэн, ВКП(б)-эйн Заиграйн айком ба Аймсоведэй гүйсэдком тус асуудалые нэгэтэшье хэлсээгүй байба.

Новосибирскэ областиин, Кемеровско районой, „Путь к социализму" артелиин колхознигуудай жэшээгээр, нүүжэ ерэгшэдтэ зорюулан һаруул ба дулаан гэрнүүдые барилга зарим аймагуудта ябуулагдапагүй.

Нютагуудахи партийна организацинууд, советскэ ба газартаряалангай органууд болбол нүүжэ ерэгшэдэй аятайгаар ажаһуулгын ба амжалтатайгаар ажаллалгын түлөө харюусаха байһанаа хэзээдэшье мартаха ёһогүй. Нүүжэ ерэгшэдые анхаралаар хүреэлхэ шухала!

Улаан Армиин начальнигуудай составые ба улаанармейцүүдые шагналга

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол финскэ сагаангвардиинэтэй тэмэсэлэй фронт дээрэ командованиин боевой даабаринуудые жэшээтэ һайнаар дүүргэһэй ба тэрэ зуураа, шэн габьяа ба баатаршалга гаргаһанайнь түлөө, Улаан Армиин начальнигууда, составые ба улаанармейцүүдэй составые, начальнигуудай составай бүлэнэрые, эмнэлгын госпиталиин ба гражданска учреждениинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые—46 хүниие СССР Союзай ордедэд ба медальнуудаар шагнаба.

Ленинэй орденоор—13 хүн шагнагдаа.

„Улаан Тугай" орденоор—240 хүн.

„Улаан Одон" орденоор—390 хүн.

„Отвагын түлөө" медаляар—430 хүн.

„Боевой габьяануудай түлөө" медаляар—673 хүн.

Бүхы шагнагдагшадай нэрын список „Красная Звезда" газетэдэ толилогдоно.

Гүрэнэй Московско Университедэй хүдэлмэрилэгшэдые шагналга

Гүрэнэй Московско Университедэй 185 жэлэй ойе тэмдэглэн, наука ба культурые хүгжөөлгын хэрэгтэ ба дээдэ мэргэжэлтэй специалистнуудые бэлэдхэлгэдэ гайхамшаг габьяагайнь түлөө МГУ-гэй 50 хүдэлмэрилэгшэд ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй указаар шагнагдаба.

Ленинэй орденоор: Гүрэнэй Московско Университедэй медицинскэ факультедэй профессор урдань байһан, мүнөө Московско Медицинскэ нэгэдэхи Институдай профессор, наукын габьяата деятель, академик Абрикосов, наукын габьяата деятель, гүрэнэй университедэй профессор академик Зеленский гэгшэд шагнагдабад.

Ажалай Улаан Тугай орденоор 13 хүн шагнагдаа.

„Хүндэлэлэй тэмдэг" орденоор 26 хүн шагнагдаа.

„Ажалай отличиин түлөө" медаляар 9 хүн шагнагдаба.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ
УКАЗ
Советскэ Союзай Маршал К. Е. Ворошиловые СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшын ороложгшоор ба СССР-эй СНК-гэй дэргэдэхи Оборонын Комитедэй түрүүлэгшээр томилхо тухай

Советскэ Союзай Маршал Климент Ефремович Ворошиловые СССР-эй Оборонын Арадай Комиссарай уялгаһаа сүлөөлэн, СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшын орологшоор ба СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй дэргэдэхи Оборонын Комитедэй түрүүлэгшээр томилхо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **М. КАЛИНИН.**
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **А. ГОРКИН.**

Москва, Кремль.
1940 он. Майн 7.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ
УКАЗ
Советскэ Союзай Маршал С. К. Тимошенкые СССР-эй Оборонын Арадай Комиссараар томилхо тухай

Советскэ Союзай Маршал Семен Константинович Тимошенкые, Киевскэ тусхай военнэ округые командалагшын уялгаһаань сүлөөлэн, СССР-эй Оборонын Арадай Комиссараар томилхо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **М. КАЛИНИН.**
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **А. ГОРКИН.**

Москва, Кремль.
1940 он. Майн 7.

СССР-эй СНК-да
Сэрэгүүдэй генеральска ба адмиральсиа нэрэээргэнүүдые олголгодо кандидадуудые табилгаар правительственна комиссие томилхо тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, байгша оной майн 7 үдэрэй Указуудаар байгуулагдаһан, сэрэгүүдэй генеральска ба адмиральска нэрэзэргэнүүдые Улаан Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой дээдэ начальнигуудай составта олгуулагада кандидадуудые ССР Союзай СНК-да табилгаар правительственна комиссие ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Совет томилбо:

Правительственна комиссиин түрүүлэгшээр—Советскэ Союзай Маршал К. Е. Ворошиловые;

Правительственна комиссиин члэнүүдтэ:

Оборонын Арадай Комиссарые орологшо Советскэ Союзай Маршал С. М. Буденные;

Улаан Армиин артиллериин начальник 2-дохи рангын командарм Н. Н. Вороновые;

Уһан-Сэрэгэй Флодой, далайн главна штабай начальник, 2-дохи рангын флагман Л. М. Галлерые;

Уһан-Сэрэгэй Флодой Арадай Комиссарые орологшо, 2-дохи рангын флагман И. С. Исаковые;

Оборонын Арадай Комиссарые орологшо, Советскэ Союзай Маршал, Советскэ Союзай Герой Г. И. Куликые;

Уһан-Сэрэгэй Флодой Арадай Комиссар, 2-дохи рангын флагман И. Г. Кузнецовые;

Оборонын Арадай Комиссарые орологшо, 1-дэхи рангын армейскэ комиссар Л. З. Мехлисые;

ВКП(б)-эйн ЦК-гэй Секретарь Г. М. Маленковые;

Улаан Армиин авто-бронетанкова управлениин начальник, 2-дохи рангын командарм, Советскэ Союзай Герой Д. Г. Павловые;

Уһан-Сэрэгэй Флодой Арадай Комиссарые орологшо, 2-дохи рангын армейскэ комиссар И. В. Роговые;

Улаан Армиин военнэ агаарай хүсэнүүдэй начальник, 2-дохи рангын командарм, Советскэ Союзай Герой Я. В. Смушкевичые;

Оборонын Арадай Комиссар, Советскэ Союзай Маршал, Советскэ Союзай Герой С. К. Тимошенкые;

Генеральна штабай начальник, Советскэ Союзай Маршал А. М. Шапошниковые;

Оборонын Арадай Комиссарые орологшо, 1-дэхи рангын армейскэ комиссар Е. А. Щаденкые. (ТАСС).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сортовала городой (Карело-Финскэ ССР) центрдэхи хубиин юрэнхы үзэмжэ.
(ТАСС-ын Фото-клише).

ПАР ХАХАЛАЛГЫЕ МАЙ СОО ДҮҮРГЭХЭБДИ!

Манай машинно-тракторна станцида хабаатай колхозууд эртын орооһото культурануудай тарилгые майн 5-най үдэр дүүргээ. Хабарай тарилгын үедэ, колхозуудай таряанай газарые тракторaap элдүүрилгын план 101 проц. дүүргэгдэбэ. Энэ хадаа бүхы сезоной планай 20 процентэнь болоно.

Мүнөө жэлдэ тракторна парк һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тарилгын түрүүшын үдэрнүүдтэ тохёолдоһон дутуушуудые ябууд зайлуулан, бидэнэр болбол трактор бүхэниие нэгэшье минута һаатуулангүй ажаллуулхын түлөө тэмэсэл ябуулаабди.

Тракторна отрядуудта техническэ туһаламжа үзүүлхын тулада, участок бүхэндэ механигууд бэхилэгдэһэн юм. Нүүдэл мастерской саг үргэлжэ хүдэлмэрилжэ байгаа. Бидэнэр болбол, запас частьнууд дутана гэжэ тракторнуудаа миин байлгаагүй, харин зарим частьнуудые өөрынгөө мастерской соо бүтөөнгаргадаг байгаабди. Иимэ опыт МТС бүхэндэ шухала хэрэгтэй.

Хабарай тарилгын туршо соо стахановскаар ажалладаг түрүү тракторна отрядууд ба трактористнууд илгаран гараа. Жэшээнь, Загустайн сомоной, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой поле дээрэ ажаллажа байһан тракторна № 2 отряд хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдые майн 1 хүртэр бүрин дүүргээ һэн. Хүдэлмэриин 12 үдэр соо, 15 хүсэтэй трактор бүхэнөөр 130 гектар (условно зөөлэн хахалалгада оруулбал) хахалжа, хамта 370 килограмм горючи экономилбо.

Тус отрядай бригадир, ВКП(б)-эйн члэн Буянтуев болбол үндэр бүтөөсэнүүдые туйлахын ба тарилгые саг болзор соонь эрхимээр дүүргэхын түлөө тэмэсэлдэ бүхы трактористнуудаа элсүүлжэ шадаа. Буянтуев хадаа саг үргэлжэ поле дээрээ ябажа, трактористнуудтаа туһалан, ямар нэгэн дутуунууд байгаа һаань, ябууд зайлуулжа, ажалаа зүбөөр эмхидхэдэг. Үдэр соо ямараар хүдэлмэрилһэн тухайда, смена бүхэнэй һүүлээр зүбшэн хэлсэдэг ба тэрээн тухайдаа ханын газетэдэ бэшэдэг юм.

Иимэһээ, машинно-тракторна станциин дамжуулгын Улаан Туг тус отрядта үгтэһэн ба бригадир Буянтуев часаар шагнагдаһан байна.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо ажаллажа байһан, нүхэр Цэдэндамба Бадмаевай (№ 5) отряд мүн лэ һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр хабарай тарилгын үедэ хэгдэхэ хүдэлмэриингөө планиие апрелиин 30 да 101 проц. дүүргээ һэн. Тиихэдэ, тус отряд 1470 килограмм горючи экономилһон байгаа.

Нүх. Бадмаевай отрядтай соревнованида оролсоһон Батышевай бригада (XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз) мүн муу бэшээр хүдэлмэрилнэ.

Эдэнэй хүдэлмэриие эрхим шанартайда тооложо, колхозуудань тушаажа абаа. Зүгөөр, тарилгын урда тээхи элдүүрилгын үедэ агротехникын заабариие хазагайруулһан ушар гараа һэн. Тэрээн тушаа ВКП(б)-эйн Обкомой тогтоолой гарамсаар, бидэнэр бүхы отрядууд дээрэ энээниие зүбшэн хэлсээд, агротехникые хазагайруулха ябадалтай эрид шангаар тэмэсэһэн байнабди. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой поле дээрэ хүдэлмэрилдэг № 3 отряд болбол 10 гектар газарые гүйхэнөөр хахалһан байхадань, тэрээниие дабхар хахалуулаад, бүхы гаргашыень зэмэтэ трактористнуудтань тохообди. Партиин Обкомой ба Совнаркомой тогтоолнуудай үндэһэ һуури дээрэ, бидэнэр мүн пар хахалгын үедэ агротехническэ заабариие наряар бэелүүлхэбди.

Ярица ба шэниисын тарилгые дүүргэмсээрээ, бидэнэр колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта поле дээгүүрэнь ябажа, тракторна отряд бүхэндэ пар хахалха газарыень бэхижүүлжэ үгөөбди. Тэдэнэрэй хүдэлмэриин график шэнээр зохёогдобо.

Мүнөө манай МТС-эй тракторнууд пар хахалалгые эхилээ. Зарим тракторнууд овесой тарилга дээрэ ажаллажа байна. Гэхэ зуураа, овес тариха газарынь хахалагдажа ба боронойлогдожо бэлэн болонхой, овесой тарилгые 3-4 хоног соо дүүргэхэ аргабайдал бидэндэ бии.

Манай МТС-эй колхозууд хамтадаа 500 гаран гектар пар хахалаа. Хэрбээ, мүнөө хахалагдаһан эртын нар дээрэ бог буртаг үбһэн ургажа эхилээ һаань, тэрэ доро культиваци хэхээр графигаа зохёогообди. Хабарай тарилгын хүдэлмэриин опыдые пар хахалгада хэрэглэн, хамаг бүхы хүсөө элсүүлжэ, парай нэгэдэхи рядай хахалалгые майн 29 болотор дүүргэхэбди.

Хабарай тарилгын үедэ, хаана ямар отряд ба бригада дээрэ политическо-массова хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдааб, тэндэ—үйлэдбэриин бүтөөсэнүүд дээшэлүүлэгдэдэг байгаа. Илангаяа, трактористнууд хоорондын социалистическэ соревновани угаасхэ удхашанартай байгаа. Тиимэһээ, поле дээрэхи культурна ба массова хүдэлмэриие пар хахалалгын үедэ бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилготой байнабди.

Бүхэсоюзна Партийна Конференциин нэрэмжэтэ соцсоревновани болбол хабарай тарилгаар манай МТС-эй амжалта туйлаха хэрэгтэ нилээд ехэ үүргэ дүүргээ. Тус соревнованида оролсожо, үндэр бүтөөсэнүүдые туйлаха уялгануудые абаһан тракторна отряд бүхэн үнэхөөрөө стахановскаар ажаллаба.

Энэ жэлэй тарилгын үедэ һайнаар хүдэлмэрилһэнэймнай түлөө, БМАССР-эй газартаряалангай Наркомадай дамжуулгын Улаан Туг манай МТС-тэ үгтэбэ. Бидэнэр энээнһээ хойшо бүри һайнаар ажаллажа, Улаан Тугаа хэндэшье буляалгангүй, бүхөөр барихабди.

Д. Дашипылон-Селенгын МТС-эй замполит.

Екимовскиин отряд 100 гаран гектар пар хахалаа

Хори. Майн 9. (Телефоноор абтаба). Хориин МТС-эй тракторна № 8 отрядай үүсхэлээр бүхы аймаг соо эхилһэн, тракторна бригадануудай ба колхознигуудай социалистическэ соревновани бүри үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Чесанын МТС-эй тракторна № 10 отряд болбол Бүхэсоюзна Партийна Конференциин нэрэмжэтэ соревнованида оролсохо зуураа, сменэ бүхэн колесно трактораар сезон соо 400 гектар хахалха уялга абаһан юм. Тус отряд болбол мүнөө ороoһото тарилгаа дүүргээд, майн 8-ай үдэрһөө эртын пар хахалгые эхилбэ.

Хэжэнгын сомоной, „Комсомол" колхоз болбол пар хахалалга, ороoной кампани, хүдөөажахын продукциие гүрэндэ тушаалга г. м. ажахын -политическэ кампаниинуудые Бүхэсоюзна партийна конференциин нээгдэхэ үдэр хүртэр бүрин дүүргэхэ уялга абаа.

„Дружба" колхозой поле дээрэ ажаллажа байһан ба аймаг соохи соцсоревнованиие үүсхэгшэ Екимовскиин отряд бүхы тарилгын хүдэлмэриие үни дүүргээд, мүнөө 100 гаран гектар пар хахалаа. Мүн тэрэшэлэн, „Красный Партизан", „Интернационал" ба бусад колхозууд пар хахалгаа эхилбэ.

18 түрүүшүүл Москва, Выставкэдэ ошобо

Сусаршагүй ба оролдосотой ажалаараа выставкэдэ хабаадаха хүндэтэ эрхые туйлаһан, манай республикын түрүүшүүлэй нэгэдэхи группа, 18 хүн, Хүдөөажахын Бүхэсоюзна Выставкэдэ улаан Москва ошобо. Тэрэ 18 түрүүшүүлэй тоодо Мухар-Шэбэрэй ба Кабанскын аймагуудай эрхим малшад Иван Семенович Трескин, Василиса Алексеевна Дубинина, Намсарай Цыретаров ба бусад бии.

М. Нечаева.

Бүхэсоюзна Партийна Конференциин нэрэмжэтэ соцсоревнованиие республикын бүхы МТС ба колхозуудта бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

ТРАКТОРНА БА ПОЛЕВОЙ БРИГАДЫН ХООРОНДО НЯГТА ХОЛБОО БАЙГУУЛХА

Манай „Дружба" колхозой поле дээрэ хүдэлмэрилдэг, Хориин МТС-эй тракторна № 8 отрядай (бригадирынь нүх. Екимовский) үүсхэлээр бүхы аймаг соохи трактористнуудые ба колхозниггуудые хабаадуулһан социалистическэ соревновани дэлгэржэ эхилээ һэн.

Бидэнэр болбол тус бригадын уряае тон ехээр һайшаан абажа, Бүхэсоюзна Партийна Конференциин нэрэмжэтэ соревнованида оролсоод, хэдэ хэдэн уялгануудые абаабди: мүнөө жэлдэ орооһото культурын тарилгаһаа, дунда жэшээгээр гектар бүриин 13 центнерһээ доошо бэшэ ургаса хуряаха; түл абалгые ба орооной кампаниие эмхитэйгээр үнгэргэхэ; хонидоо 398 толгой байһынь—530 болгохо; гахайе 15-һаа 30 толгой хүртэр үдхэхэ ба эбэртэ томо малаа 21 проц. нэмээхэ; нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ 600 литрһээ доошо бэшэ һү һааха, бүхы сабшалангай гектар бүриһөө дунда жэшээгээр 25 центнер үбһэ хуряаха; гүрэндэ тушаалгын даабаринуудые саг болзор соонь дүүргэхэ; колхоз соогоо культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие үргэнөөр дэлгэрүүлхэ г. м.

Энэ хабарай тарилгын хүдэлмэриие манай колхоз муу бэшээр үнгэргөө. Бүхы ороогото культурын тарилга 8-9 үдэр соо, агротехникын заабариин ёһоор хэгдэбэ.

Манай колхозой член, Москвада болоһон луговодуудай бүхэсоюзна совещанида хабаадагша Иннокентий Садовский болбол колхозойгоо сабшалангые шанаржуулжа, общественнэ малажалдаа үбһэ тэжээлэй бэхи база байгуулха тушаа нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна.

Нүхэр Садовский хадаа мүнөө үедэ канавын ремонт хээд, сабшалангаа уһалжа эхилээ. Сабшалан дээрээ 400 тэргэ шэбхэ гаргаа һэн. Арбан гектар шэнэ газарые эдлүүриин сабшалан болгохо ба 300 гектар сабшалангые сэбэрлэхэ г. м. планаа бэелүүлжэ эхилээ. Солото луговод нүхэр Садовский болбол өөрынгөө рекордно участок дээрэһээ гектар бүриин 104 центер үбһэ хуряаха уялга абаһан байгаа. Энэ уялгаа дүүргэхэнь лабтай.

Андрей Екимовскиин тракторна отряд, даажа абаһан уялгануудаа хүндэтэйгөөр дүүргэжэ байна.

Трактористнуудай үндэр бүтөөсэтэйгөөр хүдэлмэрилхынь тулада шухала услови байгуулжа шадаха ба байгуулха уялгатайшьебди. Эдеэ хоол бэлэдхэлгэ ба тэрэниие трактористнуудта борозда дээрэнь абаашажа үгэлгэ хүсэд хангагдаагүй байгаа. Учетчик ба заправщигууд өөһэдынгөө хүдэлмэриие хүшэхүрнэгүй гэжэ трактористнуудһаа гомодол ороһон байгаа. Тиимэһээ, манай колхозой правлени эдэ бүгэдэ дутуу дундануудые дары зайлуулжа, тракторна отряд ба полевой бригада хадаа хоорондоо тон нягта холбоотойгоор үндэр ургасын түлөө тэмэсэхыень тула бүхы услови байгуулха уялгатай.

Бадмаев—Ашангын сомоной „Дружба"„колхозой түрүүлэгшэ.

Һаалишадай үгэ

1934 онһоо хойшо МТФ-дэ һаалишаар ажаллажа байнаб. Зургаан жэлэй саад тээ намайе һаалиша болгоод, 15 үнеэдые һаалгажа үгөө һэн. Колхозойгоо правлениин иимэ ехэ найдалгые бодото хэрэгээр харюулха гэһэн зориг минии зосоо тиихэдэ түрэһэн юм.

Жэл бүри 16 үнеэдые харууһалан, тэдэнэй түлыевь бүрин һайнаар түлжүүлжэ ба һү һаалгые ехэдхэхын түлөө тэмэсэжэ түйлаһан амжалтануудыем Советскэ правительство үндэрөөр сэгнэжэ, намайе „Ажалай отличиин түлөө" медаляар шагнаба. Иимэ ехэ хүндэлэлгэ үзүүлһэндэнь хэмжээлшэгүйгөөр баясаад, бүри ехэнүүд амжалтануудые түйлахын тула бүхы хүсөөрөө оролдожо байнам.

Мүнөө, Бүхэсоюзна Партийна Конференциин нэрэмжэтэ соцсоревнованида оролсохо зуураа, иимэ уялгануудые абааб: 16 үнеэдһээ абтаха тугалнуудые бүрин һайнаар түлжүүлхэ; тэдэнһээ зургаан толгой тугалые эхэһээнь таһалжа, гараар тэжээхэ; нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө мянгаад литр һү һааха, тиихэдэ тугалһаань таһалагдаһан, һаамхай 5 үнеэдэй һү үгэлгые 1700-1700 литр болгохо г. м.

Энэ үедэ дүрбэн үнеэдэмни тугаллаа, тэдэ тугалнуудые гараар тэжээн һургажа байнаб. Энэ метод хадаа манай фермэ дээрэ һая эхилэгдэһэн шэнэ хэрэг мүн болохо тула, тэрээндэ тон харюусалгатайгаар, анхаралтайгаар хандадаг би.

Намтай сугтаа ажалладаг нүхэд Ханда Бадмаева, Цыпилма Раднаева ба бусад һаалишад энэ соцсоревнованида оролсохо зуураа, минии методээр баһа иимэ опыт хэрэглэжэ эхилээ.

Хориин аймагай „Комсомол" колхозой һаалиша—медальта ДУЛМАЖАБ ТУНЖИНОВА.

Манай уялганууд

Бүхэсоюзна Партийна Конференциин нэрэмжэтэ соцсоревнованиие аймаг соогоо үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухайда, „Дружба" колхоздо ажаллажа байһан трактористнуудай уряае манай колхозой членүүд зүбшэн хэлсээд, халуунаар угтаһан байна.

Тус соревнованиие тракторна отрядуудһаа гадна, малажалай фермэнүүдтэ, колхозой полевой бригаднуудта герасимовтан, ефремовтэн, огороднигууд ба ажалшадай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ёһотой гэһэн хандалгые бүрин һайшаанабди.

Манай „Красный партизан" колхоз мүнөө жэлдэ найман зуу шахуу гектар тарилга хэхэ ёһотой байгаа. Теэд, тарилгын хүдэлмэриие эмхитэйгээр эхилһэнэйгээ ашаар, ороогото культурын тарилгые саг болзор соонь дүүргээ.

Тарилгын үедэ гурбан полевой бригадануд хүдэлмэрилөө. Тэдэнэр, өөһэд хоорондоо соцсоревнованиие үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, морёор хахалха, боронойлхо ба тариха нормоо үдэр бүри дүүргэдэг байгаа. Полевой хүдэлмэриин үедэ хамта 13 стахановцууд шалгаржа гараба.

Культурна полевой стан ба гурбан бригадын багтаха хамтын байра байгуулагдаа. Тэрээн дотор бүгэдэндэ хүртэхэ түмэр койконууд, радио, ниитын столово бии. Колхозой культстанда гарадаг „За стахановский сев" гэжэ ханын газета хадаа тарилгые богонихон болзор соо, эрхим шанартайгаар дүүргэхын түлөө тэмэсэхэһээ гадна, агротехникые наряар сахиха, ажалай дисциплиные шангадхаха, тракторна паркын хүдэлмэриие һайжаруулха тухай ба поле дээрэ үндэр бүтөөсэнүүдые түйлаһан стахановцууд тухай тодо һонороор бэшэдэг байна.

Полевой ба малажалай бригаданууд, Бүхэсоюзна Партийна Конференциин нэрэмжэтэ соревнованида оролсоходоо адуу малаа олошоруулан үдхэхэ, нютагай үүлтэрэй үнеэд бүриһөө 1000-һаа доошо бэшэ литр һү һааха, ороогото культурын тарилгаһаа гектар бүриин зуун пуд ургаса абаха, овоще-картофелиин ургасые дээшэлүүлхэ г. м. олон янзын уялгануудые абаад, тэдэнээ бэелүүлэн дүүргэхын түлөө бүгэдөөрөө оролдожо байна.

Еремеев—„Красный партизан" колхозой түрүүлэгшэ.

МАКСИМОВТАН ШЭНГЕЭР АЖАЛЛАЯ!

Бидэнэр, Хориин МТС-эй тракторна № 8 отрядай трактористнууд, Ашангын сомоной, «Дружба» колхозой тарялан дээрэ ажаллажа байнабди.

Бүхэсоюзна Партийна Конференциин нэрэмжэтэ социалистическэ соревновани дэлгэрүүлэн, трактористнуудай үндэр бүтөөсэнүүдэй түлөө, горючиие ехээр экономилхын түлөө тэмэсэе гэһэн Гашайн МТС-эй нүх. Максимовай бригадын уряае манай трактористнууд халуунаар угтажа, бултадаа дэмжэһэн байна.

Манай отрядайхид—трактористнууд, прицепщигүүд, заправщигууд, учетчик ба повар—бүгэдөөрөө сугларжа, өөрынгөө үйлэдбэриин совещани дээрэ максимовтанай хандалгатай танилсаһан юм. Тэндэ выступалһан нүхэд болбол Бүхэсоюзна Партийна Конференциин нэрэмжэтэ соцсоревнованида бүгэдөөрөө оролсожо, бүри үндэр бүтөөсэнүүдые түйлахые нэгэн һаналаар мэдүүлээ һэн. Тиихэдэ бидэнэй абаһан уялганууд тухай «Б.-М. ҮНЭН» газетэдэ бэшэгдэһэн байха.

Тракторнуудамнай — барандаа колесно. Тиимэ трактор бүхэнөөр 800 гектар хахалха ба 15 проц. горючи экономилхо, бүтөөһэн ажалаа ,,эрхим" ба ,,отличн[о]" сэгнэлтэтэйгээр колхоздоо туша[а]ха, эртын пар хахалалгые ма[й] 20 болотор дүүргэхэ—энэ хад[аа] манай тракторна отрядай хүнд[э] уялга болоно.

Медальта тракторист Фили[пп] Максимовай отрядай гайхамш[а] үүсхэлэй удхашанарые трактори[ст]нуудта, колхознигуудта ба бү[х]и ажалшадта ойлгуулжа, тэдэнэй д[ун]да социалистическэ соревнова[ни] дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри ма[най] аймагта тон һулаар ябуулагд[аж]а байгаа. Тиимэһээ, бидэнэр соцсоре[в]нованиие бүри үргэнөөр дэ[лгэ]рүүлхын зорилгоор, өөрынгөө [от]рядай нэрээр хандалга бэшээ һ[эм]ди. Тэрэмнай аймагай газета ,,Улаан Туяда" толилогдоо һэн.

Хабарай тарилгые богони[хон] болзор соо, агротехникын заа[ба]риин ёһоор үнгэргэлгэ—үн[дэр] ургаса абахын эрхим услови [...] тракторист бүхэн һайса мэд[э]... Иимэһээ, ороогото культу[рын] эртын тарилгын планиие [...] үдэр соо дүүргэхын түлөө т[э]... сэжэ, энэ зорилгоо бодото дээр[э] бэелүүлээбди. Трактористнууд хэд Алексей Гуляев, Контсан[тин] Садовский ба бусад болбол үй[лэд]бэриингөө нормые үдэр [...] үлүүлэн дүүргэжэ ябаба. Т[рак]тораар бүтөөһэн ажалай ш[ана]рань һайнда сэгнэгдээ.

Тарилгын үедэ үндэр бүт[өөсэ] түйлаһанаймнай ,,секреды" юуб гэхэдэ, хүдэлмэриин са[г] хүсэдөөр ба зүбөөр хэрэглэ[жэ,] заправка ба үрэһэ юулэ[лгэ] түргэдхэһэн, өөрынгөө техничес[кэ] эрдэмые дээшэлүүлхэ ба тра[кто]раа тон һайн техническэ ха[руу]һаар хангаха тушаа ходо оро[лдо]жо ябаһан байгаабди. Тэрээн хамта, полит-массова хүдэлм[эри] саг үргэлжэ ябуулагдана.

Бидэнэр абаһан уялгаа [...] дүүргэхын түлөө большевистс[кээр] тэмэсэхэбди. Бүхэсоюзна Парт[ий]на Конференциин нэрэмжэтэ [соц]соревнованида оролсоһонтойгоо [...] шарамдуулан, манай трактор[ист]нууд бүри ехэнүүд амжалта[нуу]дые түйлахын түлөө тэмэсэжэ [эхи]лээ. Эрхим тракторист Але[ксей] Гуляев болбол манай отрядта [со]ревновани дэлгэрһэнэй үглөө [...] лөөгүүрэнь хүдэлмэридөө ү[н]... гараад, овес тарилгынгаа нор[ма] нилээд үлүүлэн дүүргээ һэн.

Хориин МТС-эй дирекци бо[лбол] тракторна отрядуудта техничес[кэ] туһаламжые хэрэгтэй бо[лхо] сагтань үзүүлхэ, запас частья[ар] горючаар хангалгые һаатуу[л]гүйн тушаа эрид хэмжээ [абаха] ёһотой.

Максимовтандал адали һай[наар] хүдэлмэриижэ, мүнөө жэлдэ б[и] отрядаараа рекордно бүтөөсэ[нүү]дые түйлаха аргабайдал бид[э] бүрин бии. Манай трактор[ист]нууд, дээрэ дурсагдаһан хү[нд]... уялгануудаа эрхимээр дүүргэ[хэ] лабтай.

АНДРЕЙ ЕКИМОВСКИ[Й]
Хориин МТС-эй тракторна отрядай бригадир.

Ахунбабаевай нэрэмжэтэ колхоз болбол (Миразагульска район, Ташкентскэ область) мүнөө жэлдэ хүбэн тарилгада 275 гектар шэнэ газар эдлүүрилхэнь.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Колхозой хүбэн тарилга. Тракторай рульда стахановец тракторист Асиль Ташматов.

(ТАСС-ын фото-клише).

Специалистын зүбшэл

Унагадые харууһалгын зарим заабаринууд

Гүүнэй унагалхаһаань 10-15 хоног урид, тэрэниие илангала наряар харууһалха хэрэгтэй. Гүүнэй унагалхын урда тээхи шэнжэ тэмдэгүүд: тэрэ хадаа эдеэлхээ болидог, тогтууригүй болоод, нэгэ бододог, нэгэ хэбтэдэг ба ябадаг, тиигээд ехээр хүлэрдэг.

Хэрбээ түрэхөөр забдаад байгаа һаань, түрүүшээр тэрэнэй хажуудань ошожо, үргөөхэ сошоохо хэрэггүй. Нэгэ хэды дахин дүлиһэнэйнь һүүлээр, сэлсэгэр сууха гаража ерэдэг. Энэ үедэ тэрэ суухые тэһэлжэ ябашье болохогүй, ушарань, тэрээнһээ буруутажа болохо.

Зүбөөр түрэхэ байгаа һаа, унаганъ эхэ сооһоон, хоёр урда хүлөөрөө бултайжа эхилдэг юм. Нормальна түрэлгэ хадаа 20-40 минута соо үргэлжэлнэ. Унаганайнь гарамсаар, тэрэниие бүрхөөжэ байгаа халиһыень дары хуулажа абаха хэрэгтэй. Тиигээд, унаганай хүйһые 4-5 сантиметр утаар, торгон гү, али ондоо бүхэ ниткээр уяха; тэрэ уланай үзүүртэнь карболово кислота гү, али креолин түрхихэ ба уялгаһаань 2 сантиметр доогуур тайраха ёһотой. Хүйһэнэйнь үзүүртэ иод түрхихэ шухала. Ама, хамар шэхынь тойрон байһан жэлиие аршажа сэбэрлээд, унагые эхэдэнь табижа, һайса долёолгохо. Гараһаар 1,5 ба 2 час боломсоороо, унаган хүл дээрээ бодоод, эхынгээ хүхэ бэдэрдэг юм.

Ямар нэгэн шалтагаанһаа тэрэ дары хүхөө абажа шадахагүй байгаа һаань, эхывь һүүе угжаар уулгаха хэрэгтэй. Эхын һүн (ууран) хадаа һая гараһан унаганда имагта үнэтэй тэжээл мүн туладань, тэрэниие ондоо юугээршье һэлгэжэ болохогүй. Ууран соо белок, минеральна зүйлнүүд ба витамин тон ехэ бии. Гадна, ууран болбол нарай унаганай доторынь сэбэрлэхэдэ туһатай юм.

Гүүнэй түрөөд байхада, удаажань зүндөө гараагүй һаань, тэрэниие ямар-нэгэн ондоо аргаар гаргаха гэһэнэй хэрэггүй. Тэрэ хадаа 1 ба 1,5 час соо гү, али заримдаа 6 час болоод, өөрөө зүндөө гарадаг юм. Хэрбээ энэ сагһаа үни болоо һаань, тэрэ дары ветврачые гү, али фельдшерые дуудаха.

Удаажынь гарамсаар, гүүнэй һалтаае, дэлэнгые, хойто хүл ба һүүлэйнь узуурые бүлеэн уһаар угааха хэрэгтэй. Удаажыень ба тэрэ шадар байһан нойтон, муухай солоомые бултынь газаа гаргажа галдаад гү, али шорой соо булаад, шэнэ ба хуурай солоомо дэбдихэ.

Гүүнэй түрөөд байхада, нэгэ хэдэн балга уһа уулгахада туһатай байдаг. Гүүе түрэһэнэйнь һүүлдэ 5-6 час болоод эдеэлүүлхэ ушартай. Уһанда зуураһан отрубь ба үбһэ эдюулхэдэ болоно. Түрүүшын 2-3 үдэртэ овес үгэжэ ба юрэ 5-6 хоногой торшо соо дурааранъ тэжээжэ огто болохогүй.

Хүхүүли гүүе саашадаа эдеэлүүлхэдээ, ехэ һүтэй болохоор шэмэтэ тэжээлэй рацион зохёогдохо ёһотой, тэрэ хадаа унаганай тобироор түлжэхэ хэрэгтэ ехэ удхашанартай.

Советскэ эрдэмтэн болбол һүүлэй жэлнүүдтэ, гүүд хэр ехэ һүтэйб гэжэ шэнжэлэн, олон опыдуудые хэһэн байна. Энээгээр элирхэйлэгдэһэнь гэбэл: хатарша гүүд 6 һарын торшо соо унагандаа 2000 литр һү; 9 һара соо 2500 литр ба зарим үлэмжэ һүтэй гүүд 3000 литрһээ дээшэ һү үгэдэг байна. Мүн, һүргэтөө бэлшэжэ ябаһан, нютагай үүлтэрэй гүүдэй тон һүтэй байһыень практигууд ба шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

Үбэлжэлгын үедэ хүхүүли гүүндэ тэжээлэй рационииие иимэ хэмжээтэйгээр үгэхэ: люцерныи гү, али вико-овесой үбһые 4 кг, юрын үбһэ 4 килограмм, ороогтой холиһон солоомын сечкые ехэ бэшээр (1-2 кг) үгэхэ ба шэмэтэ тэжээл—морковь гү, али свекла 4 кг эдюулхэ; хүсэтэ тэжээлнүүдһээ—овес гү, али ячмень 4 кг ба отрубь 1 килограмм.

Хүхүүли гүүдые үбэлжэлгын үедэ, сутка соо 3-4 дахин эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Суткын торшо соо эдеэлүүлгэнүүд хоорондохи забһарыень, шадаха зэргээр, адали хэмжээтэй байлгаха шухала. Зүгөөр, һүниин забһарлалгань нилээд удаан байха ушартай.

Үбһэ тэжээлэй норма тогтоогоод байхадаа, энээнэйгээ зүб байһаниие шалгахын тулада, гүүдые һара бүридэ шэгнэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ гүүнэй шэгнүүр нилээд ехээр хороод гү, али унаганай түлжэлгэ бираагүй байгаа һаань, гүүндэ эдюулхэ нормые ехэдхэхэ шухала.

Зунай сагта гүүд бэлшээридэ ябаха ёһотой. Бэлшээриин үбһэ ногоон хадаа эрхим һайн шэмэтэй ба ехэ белогтой, минеральна зүйлнүүдтэй ба витаминтай байдаг. Ушар иимэһээ, гүүдые бэлшээридэ үни удаан ябуулхаар хараалжа, зунай харууһалгые эмхидхэхэ. Хүхүүли гүүе унагалһанай һүүлдэ 15 хоноодуйдэнь хүдэлмэридэ хэрэглэжэ болохо, зүгөөр тон хүшэр хүдэлмэридэ ябуулга огто хоригдоно.

Унагад эхээе үни удаан хүхэхэ тудам бүри һайн байдаг. Гүрэнэй моридой заводуудай опыдуудһаа харахада, 8-9 һаратай болотороо эхээ хүхэжэ ябаһан унагад болбол 6 һаратайдаа эхэһээ таһалагдаһан унагадһаа нилээд томо тобир түлжэнэ.

Колхозуудта унагадые 4-5 һаратай байхадань, дан нарайгаар эхэһээнь таһалха ушарнууд үзэгдэдэг. Энэ тон буруу.

Адуун ажалай түрүүшүүл болбол унагадые үни удаан саг соо эхэһээнь таһалангүй байлгаад, тэдэниие гараар тэжээлгэдэ дадхуулжа һургадаг байна.

Унагадые саг соонь, һайтар эдеэлүүлжэ байха хэрэгтэй. Унаганай һара хахадтай болохолоор саашадань аалиханаар дадхуулан шэмэтэ тэжээл эдюулжэ һургаха: хоёр һаратай унаганда 0,5 кг, 4 һаратайнь—0,75 кг, 6 һаратайнь—1,5 кг хүртэр ба 8 һара хүрхэдэнь—2,5 килограмм, хүхүүли унагые, эхэһээнь тон тусгаар газарта, сутка соо хоёр дахин эдеэлүүлхэ хэрэгтэй.

Эхээ хүхэжэ ябаһан торшо соонь унаганда ороого ба үбһэ эдюулжэ һургаха ёһотой. Унагые эхэһээнь таһалаад байхадаа, тэрэнэй тэжээлэй рационииие эгээн һайн тэжээлнүүдһээ (овес, ячмень, жмых, морковь, һайхан үбһэн г. м.) бүридхэн зохёохо шухала.

С. Карпов—Бурят-Монголой зооветеринарна институтай научна хүдэлмэрилэгшэ.

Агитаторнууд поле дээрэ

Баргажанай аймагай. „Хубис[хал"] колхозой полевой бригада [...] хабарай тарилгын үедэ агитац[ион]но-массова хүдэлмэри һайнаа[р ябуул]бигдаа. Бригада, звенонууда[й] мүн колхозник бүхэнэй хоо[рондо] социалистическэ соревно[вани] үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэн ба[йна]. Поле дээрэ ажаллагша колхо[зни]гуудай дунда агитаторнууд бо[лбол] СССР-эй Верховно Советэй V[I сес]сиин материалнууд ба мүн [...] шэлэн Новосибирскэ облас[тин] хүдөө ажахын түрүүшүүлэй [со]вещани дээрэ нүхэр А. Андреевэй хэлэһэн үгэ [...] хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. [...] агитаторнууд нүхэд Ра[...] Аранзаев гэгшэд бригадын[хи] үдэр бүри шэнэнүүд газет[э] ба журналнуудые уншажа [...] юм.

Тус колхозой бригада [...]нуудта ханын газетэнүүд ш[...] ёһоор, таһалдалгүйгөөр гарга[жа] байна.

Р. С. Бад[...]

Харюусалгата редактор Р. БИМБ[...]

Адрес редакции г. Улан-Удэ, Каландарашвили, 19. Телефоны: секретариат—3-44; отдел партийной жизни и агитации и пропаганды 7-55 — 2 зв.; Сельхоз отд. — 7-55; отдел кадров и писем — 5[...]

Типографии НКМП. Уполномоченный Бурглавлита [...] 310[...]